

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання дипломного проекту
для студентів спеціальності 7.03050401 “Економіка підприємства”,
усіх форм навчання

Всі цитати, цифровий та фатичний матеріал, бібліографічні відомості перевірені. Написання одиниць відповідає стандартвм.

Підписи авторів _____
« ____ » _____ 20__ р.

СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
економіки і права
Протокол № 8
від 21.12.2010 р.

Метод. вказівки до виконання дипломного проекту для студентів спец. 7.03050401 „Економіка підприємства”, усіх форм навчання / Уклад. А.О. Заїнчковський, Ю.Г. Левченко – К. : НУХТ, 2010. – 45 с.

Рецензент **Н.І. Жужукіна** канд. екон. наук, доц.

Укладачі: **А.О. Заїнчковський**, д-р екон. наук
Ю.Г. Левченко, канд. екон. наук

Відповідальний за випуск: **Г.О. Волощук**, д-р екон. наук, проф.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ	5
2. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ	7
3. СТРУКТУРА ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ	8
4. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ	9
5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ.....	17
6. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО ДИПЛОМНИМ ПРОЕКТОМ.....	22
7. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ	23
8. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ	25
9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ	26
10. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ.....	28
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	32
ДОДАТКИ	36

ВСТУП

Дипломний проект є завершальним етапом теоретичної підготовки економістів, які спеціалізуються в галузі економіки, організації та управління підприємствами як не виробничого, так і промислового характеру. Вона є логічним відображенням знань з фахових предметів, які були отримані студентами спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства» під час навчання.

Дипломний проект – основна підсумкова форма перевірки якості професійної підготовки фахівців у сфері економіки, що завершує процес навчання в Національному університеті харчових технологій. Це самостійна робота, виконана студентом у рамках обраного теоретично-практичного напрямку. Вона є кваліфікаційним документом, на підставі якого Державна екзаменаційна комісія (ДЕК) визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом і приймає рішення про присвоєння йому відповідної кваліфікації.

Дипломний проект є теоретико-прикладним дослідженням, що має містити глибоке осмислення актуального організаційно-управлінського або соціально-економічного питання, а також обґрунтований проект його практичного розв'язання, який виконаний на базі ретельного аналізу діяльності конкретного об'єкта дослідження.

Під час підготовки дипломного проекту та його захисту студент-дипломник демонструє своє вміння використовувати набуті знання для розв'язання практичних завдань. Дипломне проектування завершує підготовку спеціалістів і відіграє важливу *роль* у їхньому формуванні як фахівців вищої категорії, спроможних логічно мислити, вирішувати практичні завдання підвищення та ефективності, як виробництва, так і фінансово-господарської діяльності підприємства.

Головним завданням розробки дипломних проектів є вивчення конкретних шляхів і методів удосконалення виробничої та фінансово-господарської діяльності підприємств і їх структурних підрозділів на основі глибокого аналізу і виявлення резервів підвищення ефективності відповідно до обраної теми дипломного проектування.

При виконанні дипломного проекту студент повинен показати глибокі теоретичні знання з конкретних питань, вміння застосовувати сучасні методи досліджень, використовувати досягнення науки й техніки, грамотно, чітко, логічно викладати думки, узагальнювати і формулювати висновки та пропозиції.

Показником високої якості підготовки спеціаліста з економіки є наявність у дипломному проекті узагальнених аналітичних матеріалів та обґрунтованих рекомендацій, які повністю або частково були використані у практиці окремого підприємства.

Метою написання методичних вказівок є визначення порядку виконання дипломного проекту спеціаліста спеціальності 7.03050401 “Економіка підприємства”, надання допомоги студентам у написанні дипломного проекту відповідно до державних стандартів України.

У методичних вказівках пояснюється структура написання дипломного проекту, наводяться його основні розділи. Розкривається послідовність збирання, обробки та узагальнення матеріалу дослідження за обраною темою роботи. У вказівках визначено всі етапи, які необхідно виконати студенту для успішного написання та захисту дипломного проекту.

Успішне виконання дипломного проекту значною мірою залежить від того, як студент зможе організувати свою роботу. Допомогу в цьому питанні він може отримати, уважно прочитавши ці методичні вказівки.

1. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

Основна мета дипломного проекту – систематизація, розширення і закріплення теоретичних і практичних знань за фахом і використання їх при вирішенні конкретних організаційних і виробничих завдань.

Цілями дипломного проектування є:

- систематизація, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із спеціальності та застосування їх під час вирішення конкретних завдань;
- розвиток навичок самостійної дослідницької роботи й оволодіння методиками, що пов'язані з виконанням управлінських, виробничих функцій та типових завдань діяльності.

Отже, метою дипломного проекту є організаційно-економічне і організаційно-технологічне проектування діяльності підприємства, розробка проектних рішень інноваційного характеру щодо вирішення економічних проблем певного господарчого суб'єкта, що ґрунтується на комплексному опануванні теоретичного матеріалу, аналітичних методів дослідження, організаційно-технологічних схем процесів, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань у напрямку спеціалізації.

Для досягнення вказаних цілей при виконанні роботи студенту необхідно:

- описати сутність проблеми, шляхи й засоби її вирішення, відомі з дослідницької літератури;
- виявити глибину володіння матеріалом, комплексність і нетривіальність бачення проблеми;
- показати вміння використовувати сучасні методи аналізу, проблеми й техніку обґрунтування відносно вдосконалення існуючого стану чи синтезу нових рішень;
- провести всебічну діагностику ситуації із застосуванням сучасного інструментарію (ситуаційного аналізу, економічного аналізу, стратегічного аналізу, економіко-математичного моделювання тощо);
- підготувати презентацію роботи.

Отже студент повинен вирішити в дипломному проекті наступні завдання:

- обґрунтувати актуальність і значущість теми дипломного проекту в теорії та стосовно умов об'єкта дослідження;

- визначити мету й конкретні завдання дослідження;
- визначити об'єкт і предмет дослідження;
- проаналізувати існуючу нормотворчу, законодавчу базу стосовно предмета та об'єкта дослідження;
- провести огляд опублікованих за темою дослідження літературних джерел і узагальнити зібраний матеріал;
- вибрати метод (методику) проведення дослідження;
- проаналізувати особливості функціонування предмета дослідження, виявити закономірності;
- надати техніко-економічну характеристику об'єкта дослідження;
- провести аналіз виробничо-господарської та фінансової діяльності об'єкта дослідження;
- обґрунтувати принципово нові або пристосувати існуючі економічні рішення до об'єкта дослідження;
- виконати техніко-економічне обґрунтування запропонованих рішень і сформулювати висновки.

Дипломний проект обов'язково має містити практичні рекомендації щодо удосконалення, покращення, оптимізації, раціоналізації, виявлення резервів господарської, фінансової, виробничої, комерційної діяльності об'єкта дослідження.

Основним змістом дипломного проектування є обґрунтування шляхів вирішення конкретної економічної проблеми підприємства чи організації – об'єкта дослідження.

У процесі виконання дипломного проекту студент у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен відобразити:

- знання загальнотеоретичних, загальноекономічних, професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи та практичні питання обраної теми щодо діяльності підприємства;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;
- вміння визначати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній галузі;
- вміння обґрунтувати висновки і розробити конкретні пропозиції по вдосконаленню управління об'єктом дослідження.

Студент повинен продемонструвати здатність проводити діагностику, визначати проблеми та причини їх виникнення, генерувати пропозиції щодо альтернативних шляхів їх усунення, оцінювати та обирати найдієвіші заходи, аргументовано та переконливо захищати свої розробки.

Дипломний проект має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю, містити поглиблений аналіз теми дослідження, самостійні дослідження, розрахунки, виконані на ЕОМ. Пропозиції по вдосконаленню діяльності об'єкта дослідження мають бути економічно обґрунтованими. Робота повинна бути належно оформлена, мати всі потрібні супровідні документи та

бути подана на кафедру в термін, передбачений графіком написання дипломних проектів.

При виконанні дипломного проекту необхідно враховувати такі загальні моменти:

- написання дипломного проекту є обов'язковим для всіх студентів;
- індивідуальність консультування керівником дипломного проектування кожного студента за обраною темою роботи;
- студент несе особисту відповідальність за своєчасність і якість виконання дипломного проекту.

За якість дипломного проекту, достовірність наведених даних, правильність розрахунків, висновків, а також за оформлення і подання роботи у встановлений термін відповідає автор дипломного проекту.

2. ПОРЯДОК ПРИЗНАЧЕННЯ ТЕМИ ТА ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Тема дипломного проекту та керівник призначаються на засіданні кафедри економіки і права згідно розподілу навчального навантаження на поточний навчальний рік.

Керівник дипломного проекту: надає студенту допомогу в розробленні календарного графіка роботи на весь період виконання дипломного проекту; рекомендує студенту необхідну монографічну і навчально-методичну літературу, довідкові матеріали, оригінальні статті у спеціальних наукових періодичних виданнях, нормативні і довідкові матеріали, типові проекти та інші джерела з теми; проводить систематичні, відповідно з розкладом, консультації з питань виконання розділів дипломного проекту; перевіряє їх виконання; готує студента до захисту дипломного проекту.

Дипломний проект студент виконує відповідно до календарного графіка на весь період роботи, порушення якого розглядається як невиконання завдання на дипломне проектування. Студент повинен звітувати перед керівником, який фіксує терміни виконання календарного графіка і якість виконання розділів роботи.

Увесь процес роботи з підготовки дипломного проекту можна *умовно* розбити на такі етапи:

1. Призначення теми і вибір об'єкта дослідження, затвердження теми.
2. Складання календарного плану виконання дипломного проекту.
3. Підбір, опрацювання літературних джерел і складання плану (змісту) роботи.
4. Збирання фактичного матеріалу під час переддипломної практики на об'єкті дослідження.
5. Обробка фактичного матеріалу із застосуванням комп'ютера:
 - систематизація фактичного матеріалу, його оцінка, аналіз фінансово-господарської діяльності та аналіз відповідно теми дипломного проекту;

– розробка та оцінка альтернативних підходів щодо вирішення поставлених проблем;

– наукове та практичне обґрунтування запропонованих рішень;

6. Написання першого варіанту дипломного проекту, подання його на ознайомлення науковому керівникові.

7. Усунення недоліків, написання остаточного варіанта роботи, оформлення дипломного проекту згідно вимог.

8. Подання роботи на кафедру.

9. Зовнішнє рецензування роботи.

10. захист дипломного проекту у ДЕК.

Отже, процес виконання дипломного проекту спеціаліста можна поділити на три стадії – підготовчу, основну та заключну, кожна з яких складається з ряду етапів та робіт.

Підготовча стадія передбачає :

- 1) визначення напрямку дослідження;
- 2) підбір об'єкту дослідження;
- 3) затвердження теми дипломного проекту;
- 4) складання та погодження змісту (плану) роботи;
- 5) складання та погодження графіку виконання дипломного проекту.

Основна стадія виконання роботи включає:

- 1) підбір та обробку літературних джерел;
- 2) проведення досліджень;
- 3) написання дипломного проекту;
- 4) оформлення дипломного проекту;
- 5) попередній захист;

Заключна стадія полягає у:

- 1) отриманні відгуку керівника;
- 2) проходженні зовнішнього рецензування;
- 3) передачі дипломного проекту на випускову кафедру;
- 4) підготовці до захисту роботи;
- 5) публічному захисті дипломного проекту.

Порушення термінів виконання дипломного проекту є підставою для можливого перенесення захисту роботи на наступний навчальний рік.

3. СТРУКТУРА ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Дипломний проект для спеціальності 7.03050401 „Економіка підприємства”, складається зі вступу, основної частини (чотирьох розділів), висновків, списку використаної літератури, додатків. У цілому її обсяг не повинен перевищувати 150 сторінок друкованого тексту. У свою чергу кожен розділ основної частини складається, як правило, з 3-5 підрозділів, конкретна кількість яких зумовлюється широтою дослідження. Проте треба дотримуватись збалансованої структури роботи, тобто відносної рівномірності за кількістю та обсягами підрозділів у кожному розділі роботи.

Для складання змісту (плану) дипломного проекту студент має ознайомитися з проблемами, розв'язання яких передбачає тема дослідження; самостійно опрацювати спеціальну наукову літературу, статистичні дані, законодавчі та нормативні документи; методичні розробки, які послідовно та логічно розкривають визначену тему. Складений студентом зміст (план) дипломного проекту погоджується з науковим керівником, який надає індивідуальні консультації під час написання роботи.

Складання плану (змісту) роботи

План дипломного проекту – є складений у визначеному порядку перелік розділів та розгорнутий перелік питань, які повинні бути висвітлені у кожному розділі. Правильно побудований план роботи є організаційним початком роботи, допомагає систематизувати матеріал, забезпечувати послідовність його викладу.

План дипломного проекту студент складає самостійно та подає на затвердження керівнику.

Студентам рекомендується складати план дипломного проекту після опрацювання основної літератури з теми дослідження, чіткого визначення основних понять, що входять у назву теми. Однак при всьому різноманітті індивідуальних підходів традиційним є наступний зміст (план):

Вступ.

Основна частина (розділи та підрозділи дипломного проекту).

Висновки.

Додатки.

Список використаних джерел.

Традиційна структура дипломного проекту передбачає для кожного розділу 2-4 (іноді більше) параграфи (питання). У процесі роботи план може уточнюватись. Можуть розширюватись окремі розділи і параграфи, вводяться нові параграфи за рахунок зібраного матеріалу. Інші параграфи, навпаки, можуть скорочуватись чи зникати.

4. ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ОКРЕМИХ РОЗДІЛІВ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Кожна з частин дипломного проекту має самостійне значення. Однак всі вони мають відповідати основному змісту теми і відображати напрями частин роботи. Всі складові дослідження мають бути взаємопов'язані, логічно продовжувати одна одну і відповідати темі, меті та завданням дипломного проекту

Основний зміст розділів повинен бути такий:

Вступ повинен містити відповідь на запитання, які завдання і яким чином будуть вирішуватися в межах обраної теми і об'єкта дослідження. Для цього необхідно відобразити: актуальність теми для українських підприємств; сутність теоретичної розробки підходів та наявність практичних доробок щодо вирішення проблем з визначеної тематики у вітчизняній і світовій науці та бізнесі; методичні та практичні аспекти, що потребують подальшого вивчення; мету дослідження

дипломного проекту; конкретні завдання, які необхідно вирішити у роботі; об'єкт дослідження; предмет дослідження; методи дослідження; характер інформації, її джерела та структуру дипломного проекту.

Отже, у вступі розкривається:

1. **Актуальність теми**, визначається важливістю і необхідністю її розробки. Обґрунтування актуальності обраної теми – початковий етап будь-якого дослідження. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Досить кількома реченнями висловити головне – сутність проблеми, з чого й випливе актуальність теми. Проблема завжди виникає тоді, коли старе знання вже виявило свою неспроможність, а нове ще не набуло розвиненої форми. Правильна постановка та ясне формулювання проблем дослідження часом має не менше значення, ніж їх вирішення.

2. **Мета та завдання дослідження (дипломного проекту)**. Від доведення актуальності обраної теми логічно перейти до **формулювання мети дослідження**, яка тісно узгоджується з назвою роботи і повинна чітко вказувати, що саме прагне вирішити автор, а також **вказати конкретні завдання**, які мають бути розв'язані відповідно до даної мети. Отже, **мета дослідження** це те, що в найзагальнішому вигляді потрібно досягти в кінцевому результаті дослідження. Формулювання завдань слід робити якомога ретельніше, оскільки опис їх вирішення становитиме зміст розділів дипломного проекту.

Ключовими словам є:

- розкрити...
- вивчити...
- виявити...
- дослідити...
- визначити...
- проаналізувати...
- оцінити...
- встановити...
- розробити...
- запропонувати...

4. **Предмет дослідження** – найбільш значущі з практичної або теоретичної точки зору властивості, сторони, особливості суб'єкта, що підлягають безпосередньому вивченню. Це питання, у межах яких вирішується певна задача.

5. **Об'єкт дослідження** – це те, на що спрямований процес пізнання, тобто підприємство для якого вирішується дана задача.

6. **Методи дослідження**. Дуже важливим етапом наукової праці є **вибір методів дослідження** – інструменту отримання фактичного матеріалу і необхідної умови досягнення поставленої в роботі мети. Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, які саме проблеми досліджувалися за допомогою того чи іншого методу. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Наприклад, досягнення поставленої мети зумовило застосування таких методів дослідження: *системно-аналітичного* – для теоретичного узагальнення

наукових концепцій, розробок і пропозицій з досліджуваної проблеми; *статистико-економічного* – для дослідження сучасного стану, динаміки та тенденцій господарської (будь-якої іншої) діяльності підприємства; *графічного* – для наочного відображення тенденцій розвитку підприємства; *групування* – для встановлення залежності ефективності виробництва від...; *співставлень* – для здійснення порівняльного аналізу підприємств...; *системно-ситуаційного* – для дослідження елементів механізму управління...; *аналізу і синтезу* – для деталізації об'єкта дослідження; *абстрактно-логічного* – для формулювання висновків дослідження тощо.

7. Структура і обсяг роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків, додатків і списку використаної літератури. Текстова частина (без бібліографії і додатків) викладена на сторінках комп'ютерного тексту і містить рисунків, таблиць, формул. У додатках розміщені результати експериментальних розрахунків, статистична, та фінансово-бухгалтерська звітність об'єкта дослідження. Список використаної літератури включає найменувань.

Обсяг вступу не повинен перевищувати 3-х сторінок.

Для якісного виконання дипломного проекту необхідно зібрати у достатньому обсязі інформацію зі статистичних збірників Держкомстату України, фінансову та бухгалтерську звітність досліджуваного підприємства проаналізувати та узагальнити їх. Крім спеціальної літератури можна використовувати Інтернет-ресурси, періодичні видання. Зібраний матеріал потрібно систематизувати відповідно до змісту дипломного проекту. Текст бажано ілюструвати графічними матеріалами – схемами, графіками, рисунками, діаграмами, використовуючи сучасні комп'ютерні програми. Робота має виконуватися в межах існуючого правового поля України.

В основній частині дипломного проекту потрібно дати відповідь на завдання, визначені у вступі до роботи. Основна частина дипломного проекту складається з розділів, підрозділів. **Кожен розділ починають з нової сторінки.** Основному тексту кожного розділу може передувати передмова з коротким описом обраного напрямку й обґрунтуванням використаних методів дослідження. У кінці кожного розділу формулюють висновки зі стислим викладенням наведених у розділі наукових і практичних результатів, що дає змогу вивільнити загальні висновки від другорядних подробиць.

Основна частина складається з чотирьох розділів – теоретичний; економічний аналіз об'єкта дослідження; аналітично-діагностичний розділ відповідно обраної теми, проектно-рекомендаційний (конструктивний).

Теоретичний розділ (розділ 1) закладає методичне підґрунтя дослідження.

У ньому розглядають теоретичні аспекти питання, яке досліджується, виконують літературний огляд, критично аналізують різні точки зору, проводять їх наукову класифікацію, обґрунтовують основні фактори, обумовлені станом справ у даному напрямку розвитку галузі (сфери діяльності) тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та сучасні тенденції предмета дослідження, методичні підходи викладають якомога просто і

стисло. Бажано проілюструвати текст графічним матеріалами – схемами, графіками, діаграмами тощо.

Відповідно до теми дипломного проекту студент, працюючи над першим розділом роботи, самостійно вивчає літературні джерела (підручники, посібники, монографії, брошури, наукові статті, офіційні документи, відомчі матеріали тощо), що дає змогу визначити теоретичні основи питань, які досліджуються. Слід також використовувати широкі можливості пошуку потрібної інформації за допомогою глобальної мережі Internet. Поглиблене вивчення матеріалів різних джерел інформації дає студенту змогу усвідомити сучасний стан питань, що стосуються теми, визначити обсяг і характер матеріалів, потрібних для виконання другого і третього розділів дипломної роботи.

Важливе місце в цьому розділі посідає викладення методик діагностики визначених проблем, які будуть використовуватися у наступних частинах роботи. Завдання автора при цьому – продемонструвати свою обізнаність у широкому інструментарії аналізу ринкового орієнтованого підприємства і на основі його критичного огляду обґрунтувати найбільш адекватний для обраного напрямку дослідження.

Отже, у першому розділі дипломного проекту необхідно з позицій сучасної економічної науки дати характеристику місця і ролі предмета дослідження. У ньому слід розкрити стан теоретичних доробок з обраної теми, проаналізувати існуючі різноманітні погляди на проблеми, підходи різних авторів до її розв'язання проблеми, а також обґрунтувати власні погляди на проблему, тобто висвітлити їх у проблемному плані, показати аспекти, що потребують розв'язання, як у суто методичній, так і прикладній сферах, що пізніше й має бути розглянуто на прикладі об'єкта власного дослідження. В цьому розділі обов'язково повинна бути присутня власна думка автора з критичною характеристикою поглядів різних науковців, праці яких присвячені питанням вирішення даної проблеми. Перший розділ закінчують висновками, в яких наводять основні результати розділу.

Обсяг теоретичної частини не повинен перевищувати 20-25% загального обсягу дипломного проекту.

У другому розділі (аналітичному) «Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства» необхідно провести комплексний аналіз виробничо-господарської та фінансової діяльності господарюючого суб'єкта, для цього висвітлити наступні питання:

- загальна характеристика підприємства;
- комплексний (техніко-економічний) аналіз діяльності підприємства;
- фінансовий стан підприємства.

При описанні загальної характеристики підприємства необхідно надати стисло інформація щодо основних аспектів діяльності підприємства. Такими аспектами є:

- головні етапи створення, юридичний статус;
- види діяльності; продукція, що виробляються; послуги, що надаються;
- характеристика виробничих потужностей;

- тип виробництва, номенклатура готової продукції, матеріалів, етапи підготовки й реалізації виробів (для підприємства);
- організаційна структура управління підприємства;
- характеристики структурних підрозділів;
- постачальники, ринок збуту продукції, клієнти;
- основні конкуренти тощо.

Комплексний аналіз можна проводити в двох напрямках – ретроспективному й перспективному. Дипломний проект починається з ретроспективного аналізу, тобто з аналізу діяльності підприємства за попередні періоди (не менш, ніж за два роки господарювання). Завдання такого аналізу:

- виявлення вузьких місць і недоліків у роботі підприємства; сильних і слабких сторін за кожним напрямом аналізу;
- виявлення зовнішніх і внутрішніх, позитивних і негативних факторів, що впливають на результати діяльності підприємства та кількісна оцінка впливу основних факторів;
- виявлення та оцінка резервів підвищення ефективності роботи підприємства за кожним напрямом аналізу.

Комплексний ретроспективний аналіз необхідно проводити за такими напрямками (розділами):

- аналіз зовнішніх умов виробництва,
- аналіз організаційно-технічного рівня та рівня управління, аналіз обсягу, структури й асортименту випуску та реалізації продукції, ритмічності виробництва та реалізації;
- аналізу стану руху та ефективності використання ресурсів підприємства (основних засобів, обігових коштів, нематеріальних, трудових ресурсів);
- аналіз витрат на виробництво (операційних, собівартості тощо);
- аналіз фінансових результатів діяльності (доходів та прибутку),
- аналіз фінансового стану, в тому числі ділової активності підприємства;
- охорона праці тощо.

Основні техніко-економічні показники діяльності доцільно оформити у вигляді таблиць, які можуть бути за узгодженням з керівником дипломного проекту винесені у графічний (ілюстративний, роздатковий) матеріал чи лист презентації.

Аналіз необхідно проводити із застосуванням як традиційних методів, методів факторного аналізу, так і економіко-математичних методів, наприклад, логарифмічного та інтегрального методів факторного аналізу, методів кореляційного аналізу, теорії гри та ін.

Поглиблений аналіз діяльності підприємства із застосуванням факторного аналізу та виявлення резервів діяльності необхідно проводити за останні 2-3 роки. Аналіз діяльності основних кількісних і якісних показників необхідно виконувати за період не менше ніж 2 роки. Мета останнього – виявлення тенденцій розвитку, оцінка стратегій підприємства.

Другий розділ закінчують висновками, в яких наводять основні результати розділу.

У третьому розділі (аналітико-діагностичному) слід зосередитись на поглибленому аналізі функціонування підприємства (внутрішніх та зовнішніх), **які безпосередньо пов'язані з тематикою (темою) роботи.** Дуже важливо всебічно охарактеризувати явища, що вивчаються, на основі аналізу кількісних параметрів, провести необхідну діагностичну роботу, тобто представити економічну інтерпретацію виявлених тенденцій, окреслити наявні проблеми, визначити їх глибинні причини, взаємозв'язки і можливі наслідки у майбутньому.

Для виконання другого та третього розділів дипломного проекту, потрібно зібрати достатню інформаційну базу, тобто статистичну та фінансову звітність обраного об'єкту дослідження – підприємства, а саме:

- форма № 1 – «Баланс»;
- форма № 2 – «Звіт про фінансові результати»;
- форма № 3 – «Звіт про рух грошових коштів»;
- форма № 4 – «Звіт про власний капітал»;
- форма № 5 – «Примітки до річної фінансової звітності»;
- форма № 6 – Додаток до Приміток річної фінансової звітності «Інформація за сегментами»;
- форма № 1-підприємництво – «Звіт про основні показники діяльності підприємства»;
- ф. № 1-П (термінова) «Терміновий звіт про виробництво промислової продукції (робіт, послуг)»;
- ф. № 1П-НПП (річна) «Звіт про виробництво промислової продукції»;
- форма № 11-ОЗ – «Звіт про наявність та рух основних засобів, амортизацію (знос)»;
- ф. 1- інвестиції «Звіт про інвестиції в основний капітал (капітальні інвестиції)»;
- ф. № 2-інвестиції «Звіт про капітальні інвестиції» ;
- ф. № 2-Б «Звіт про випуск, розміщення та обіг цінних паперів»;
- ф. № 1- інновація – «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства»;
- ф. № 2- пром. (інновація) «Звіт про інноваційну активність підприємства»;
- ф. № 1-Б «Звіт про фінансові результати і дебіторську та кредиторську заборгованість»;
- ф. 1-ПВ «Звіт з праці»;
- ф. 1-ПВ (умови праці) «Звіт про стан умов праці, пільги та компенсації за роботу зі шкідливими умовами праці»;
- ф. № 3-ПВ «Звіт про використання робочого часу»;
- ф. № 3-МТП «Звіт про залишки і витрати матеріалів»;
- ф. № 4-МТП «Звіт про залишки і використання енергетичних матеріалів та продуктів перероблення нафти»
- ф. № 6-ПВ «Звіт про кількість працівників, їх якісний склад та професійне навчання»;
- ф. № 1-послуги «Звіт про обсяги реалізованих послуг»;

- іншу звітність відповідно до обраної теми.

Слід зауважити, що необхідно здійснити аналіз *релевантної бази даних*, тобто такої, яка безпосередньо стосується обраної тематики і дає можливість виявляти проблеми підприємства з досліджених питань.

Таким чином, другий та третій розділи висвітлюють причинно-наслідкові зв'язки певних проблемних явищ, що потребують пильної уваги і вирішення. *Обсяг другого та третього розділів* може становити 40-50% загального обсягу дипломного проекту.

Завданням **четвертого розділу** (проектно-рекомендаційного) є розробка конкретних рекомендацій, надання обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення та/або усунення виявлених у другому та третьому розділах проблем або загроз, які можуть постати перед предметом дослідження (підприємством) у майбутньому.

Цей розділ, як правило, містить декілька взаємопов'язаних параграфів, які поступово дають конкретні економічно обґрунтовані пропозиції щодо поліпшення управління та підвищення ефективності роботи підприємства, його інформаційного, методичного та організаційного забезпечення, обґрунтування моделей управління фінансово-економічними параметрами та індикаторами розвитку підприємства (стратегія, бізнес-план, інноваційний проект, реінжиніринг бізнес-процесу, реструктуризація) на базі основних теоретичних положень, методичних підходів, методичного інструментарію, що викладені в першому розділі, а також з урахуванням результатів аналізу, проведеного в другому та третьому розділах дослідження.

Запропоновані конкретні заходи мають носити комплексний характер, складатися з кількох альтернативних варіантів, містити економіко-аналітичне обґрунтування кожного варіанта з використанням методичного апарату. Інформація та дані, що використовуються для характеристики та обчислення поданих альтернатив, повинні бути всебічно обґрунтовані. Розділ повинен містити як вихідні дані, так і всі види обчислених прогнозних оцінок – песимістичні, найбільш вірогідні та оптимістичні. На основі зіставлення очікуваних результатів по розроблених альтернативах приймаються рекомендації щодо найкращої. Доречним у звершенні цієї частини буде також наведення механізму впровадження запропонованого комплексу заходів щодо вирішення виявлених проблем.

Рекомендації, пропозиції, методи, моделі й конкретні заходи повинні відповідати таким вимогам:

- не суперечити чинному законодавству і нормативним документам;
- бути спрямовані на удосконалення системи менеджменту, впровадження сучасних управлінських технологій, що в свою чергу, повинно позитивно впливати на кінцеві економічні результати діяльності підприємства;
- бути науково обґрунтованими, враховувати перспективні напрямки роботи підприємств в галузі (сфери діяльності) в цілому.

Цей розділ містить зміст і результати власних досліджень студента-випускника, узгоджених із науковим керівником. У ньому подають матеріали і методики досліджень.

У кінці розділу необхідно сформулювати конкретні висновки, а саме: що конкретно запропоновано; як проблему вирішено, які отримано результати; у чому полягають переваги пропозицій студента; кількісно оцінити, який від цього фіксується ефект.

В економічних розрахунках для обґрунтування пропозицій теж бажано використання ПЕОМ та сучасних програмних продуктів. Можна запропонувати власну комп'ютерну програму.

Обсяг проектного (четвертого) розділу може становити 25-30% загального обсягу дипломного проекту.

Висновки є стислим викладенням підсумків проведеного дослідження. Коротко наводяться найбільш важливі теоретичні положення предмету дослідження, оцінка результатів дослідження відповідно до мети роботи та поставлених у вступі завдань; пропозиції щодо удосконалення напрямку дослідження діяльності об'єкта дослідження, які було обґрунтовано у проектному розділі. У висновках не можуть з'явитися пропозиції, які не було розглянуто у проектному розділі. *Рекомендований обсяг* цієї частини роботи – 4-5 сторінок. Зміст висновків має бути обґрунтованим, чітким та лаконічним.

Отже, у висновках слід послідовно, тезисно викласти узагальнені результати проведеного теоретичного та аналітико-рекомендаційного дослідження, обґрунтувати їх достовірність, практичну цінність і зазначити наскільки повно вирішено завдання та досягнуто мету кваліфікаційної роботи, що були сформульовані у вступі.

У додатках подаються матеріали (схеми, аналітичні дані, форми офіційної звітності та ін.), які є першоджерелом або доповнюють аналітичну базу роботи, проте не ввійшли в основну частину.

Отже, у додатках до дипломного проекту наводиться допоміжний матеріал, необхідний для повного сприйняття роботи:

- таблиці, що містять інформацію розрахунково-аналітичного характеру;
- проміжні математичні докази, формули і розрахунки;
- інструкції і методики, опис алгоритмів та програм вирішення задач ПЕОМ, які розроблені в процесі виконання роботи;
- первинні документи, фінансова звітність тощо.

Список використаних джерел складається з першоджерел (нормативно-правові акти, монографії, підручники, навчальні посібники, статті періодичних видань, статистична база даних), які використовувались у ході роботи, особливо тих, на які є посилання в тексті. Порядок оформлення списку літератури та вимоги до його оформлення наведено у наступному розділі.

Робота повинна бути логічно побудованим, цілісним і завершеним самостійним дослідженням. У роботі необхідно стисло, логічно і аргументовано викласти зміст та результати дослідження, уникаючи загальних фраз, бездоказових тверджень, тавтології і повторень.

Анотація – коротка характеристика дипломного проекту щодо змісту отриманих результатів в процесі дослідження.

Анотації українською, російською мовами розміщуються перед змістом (планом) дипломного проекту. Анотація повинна бути лаконічною, обсягом не більше однієї сторінки комп'ютерного тексту з інформацією про зміст і результати дослідження викладеного в випускній роботі спеціаліста. Вони складаються за формою з таким змістом:

- прізвище та ініціали студента;
- назва дипломного проекту;
- спеціальність – 7.03050401 «Економіка підприємства»;
- основні ідеї, результати і висновки по роботі;
- ключові слова.

Викладення матеріалу в анотації повинно бути стислим і точним. Необхідно використовувати синтаксичні конструкції, які притаманні мові ділових документів, стандартизовану термінологію, уникати маловідомих термінів і символів.

Сукупність ключових слів повинна відображати поза контекстом основний зміст роботи. Загальна кількість ключових слів повинна бути не менше трьох і не більше десяти. Ключові слова пишуть у називному відмінку, друкують в рядок, через кому.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

1. Загальні вимоги

Робота оформлюється згідно з державним стандартом України ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення». Завершену і оформлену роботу належним чином роботу обов'язково підписує автор в кінці роботи.

Мова дипломного проекту – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних та синтаксичних помилок, послідовність – логічна.

Дипломний проект виконують за допомогою комп'ютера з використанням шрифтів текстового редактора Word Time New Roman, кегля 14 з 1,5 (полуторним) міжрядковим інтервалом.

Текст роботи необхідно оформляти, залишаючи поля ліворуч – 30 мм, праворуч – 15, згори – 20, знизу – 20 мм.

Абзацний відступ має бути однаковий по всьому тексту курсової роботи в межах 20-25 мм.

Шрифт друку має бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту роботи має бути однаковою.

Вписувати в текст роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту має бути наближеною до щільності основного.

Роздруковані на ЕОМ програмні документи мають відповідати формату А4 (мають бути розрізаними). Їх включають до загальної нумерації сторінок роботи і розміщують, як правило, в додатках.

Заголовки структурних частин дипломного проекту: “ЗМІСТ”, “ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ”, “ВСТУП”, “РОЗДІЛ”, “ВИСНОВКИ”, “ДОДАТКИ” “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовку не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка. Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 3 – 4 інтервалам. Кожну структурну частину дипломного проекту треба починати з нової сторінки.

2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими літерами **без** знака “№”.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних – номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Номер розділу ставлять після слова “РОЗДІЛ”, після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу симетрично тексту, великими літерами. Назву наводять жирним шрифтом.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу з абзацного відступу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: “2.3.” (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку наводять заголовок підрозділу маленькими літерами (крім першої великої). Крапку в кінці заголовку не ставлять.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за тими самими правилами, як і пункти.

Ілюстрації (рисунки, фотографії, креслення, схеми, графіки) і таблиці необхідно подавати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, що розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом “Рис.” і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації має складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис курсивом “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці має складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого розділу). Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово “Таблиця” і номер її вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над перенесеними частинами пишуть слова “Продовж. табл.” і вказують її номер, наприклад: “Продовж. табл. 1.2”. Приклади побудови і переносу таблиць на іншу сторінку наведені у додатках.

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номер формули пишуть праворуч на рівні самої формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких вказують довідкові та пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку, наприклад:

Примітки:

1. ...
2. ...

Якщо примітка одна, її не нумерують і після слова “Примітка” ставлять крапку.

3. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, має оформлюватися у вигляді таблиць.

Приклад побудови таблиці

		Назва таблиці				<i>Таблиця (номер)</i>
Голова						Заголовки граф
Рядки						Підзаголовки граф
	Боковик (заголовки рядків)	Графи (колонки)				

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Слово “Таблиця” та її назву починають з великої літери та друкують курсивом. Назву наводять жирним шрифтом, не підкреслюють.

Заголовки граф треба починати з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків має бути не менше 8 мм. Графу з порядковим номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блока роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під другою в межах однієї сторінки. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, в другому випадку – боковик.

4. Формули

При використанні формул необхідно дотримуватися певних правил.

Для набору формул потрібно використовувати вбудований у Word for Windows редактор формул Equation 3.0, налаштований наступним чином: Text – Times New Roman Cyr, 11 pt; Function – Times New Roman Cyr, 11 pt; Variable – Times New Roman Cyr, Italic 11 pt; L.C.Greek – Symbol, 11 pt; U.C.Greek – Symbol, 11 pt; Symbol – Symbol, 11 pt; Matrix/Vector – Times New Roman Cyr, bold, 11 pt; Numbers – Times New Roman Cyr, 11 pt. *Розміри*: Full – 11 pt; Subscript/Superscript – 70%; Sub- Subscript/Superscript – 50%; Symbol – 150%; Sub-Symbol – 100%.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони дані у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова “де” без двокрапки.

Рівняння і формули треба виділяти в тексті вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків (+) плюс, (–) мінус, (x) множення.

5. Посилання

При написанні курсової роботи необхідно дати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, з яких наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, завдання, питання, дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них є матеріал, який не включено до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке посилаються.

Посилання в тексті курсової роботи на джерела слід зазначити порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад: „... у працях [1 – 7]...”.

Допускається посилання на джерела у виносках, при цьому оформлення посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань із зазначенням номера.

Приклад:

Цитата в тексті: “... Щорічно в Україні утворюється 1,7 мільярдів тонн різноманітних твердих промислових відходів...” [6].

Відповідний опис у переліку посилань:

6. Бент О.Й. Про розробку концепції ресурсозбереження в харчовій промисловості // Економіка України. – 2007. – № 2. – С. 20-21.

Посилання на ілюстрації в роботі вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: “рис. 1.2”. Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: “у формулі (2.1)”.

На всі таблиці дипломного проекту мають бути посилання в тексті, при цьому слова “таблиця” в тексті пишуть скорочено, наприклад: “у табл. 1.2”.

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово “дивись”, наприклад: “див. табл. 1.3”.

7. Список використаних літературних джерел

Джерела можна розміщувати в списку одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування);
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис оформлюється згідно з ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис.

Звернути увагу на окремі вимоги до опису, що проміжки між знаками та елементами опису є обов’язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

8. Додатки

Додатки оформляють як продовження дипломного проекту на наступних його сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи.

Якщо додатки оформляють на наступних сторінках дослідження, кожний такий додаток слід починати з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово “Додаток ___” і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначити послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г,Є,І,Ї,Й,О,Ч, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Якщо додаток один, тоді він позначається як додаток А.

Текст кожного додатка в разі потреби може бути поділений на розділи і підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. Наприклад: А.2.

Завершена випускна робота спеціаліста комплектується в наступному порядку:

1. Титульний аркуш;
2. Завдання на дипломний проект
3. Анотації (українською, російською мовами);
4. Зміст (план) роботи з визначенням сторінок, з яких починається викладення тексту розділів, підрозділів, параграфів та інших структурних підрозділів роботи;
5. Вступ;
6. Розділи і підрозділи основної частини роботи;
7. Висновки;
8. Додатки;
9. Список використаної літератури.

Оформлена у відповідності з вимогами і повністю укомплектована випускна робота спеціаліста повинна бути переплетена (зброшурована).

6. НАУКОВЕ КЕРІВНИЦТВО ДИПЛОМНИМ ПРОЕКТОМ

Для керівництва дипломного проекту спеціаліста за кожним студентом закріплюється науковий керівник. Його основними функціями є:

- допомога студенту в розробці концепції теми дипломного проекту, визначенні методики проведення дослідження;
- допомога в складанні плану роботи та виборі об'єкта дослідження;
- поради щодо вибору спеціальних літературних джерел, обробки та використання інформаційних матеріалів;
- консультації щодо структури та змісту дипломного проекту;
- контроль за виконанням окремих етапів роботи;
- складання відгуку на дипломний проект спеціаліста.

Дипломний проект, підписаний автором, подається науковому керівникові для здійснення загальної оцінки та визначення можливості винесення його на захист. Після ознайомлення з дипломним проектом і в разі його схвалення науковий керівник ставить свій підпис і надає письмовий відгук.

У датованому та підписаному відгуку наукового керівника відображається:

- актуальність дослідження;
- оцінка самостійності виконання дипломного проекту;
- рівень теоретичних знань, виявлений автором при вирішенні конкретних практичних завдань;
- глибина та комплексність підходу при дослідженні економічних, соціальних, політичних та правових проблем;
- прогресивність та очікувана ефективність запропонованих шляхів вирішення досліджуваної проблеми;
- аналіз позитивних сторін роботи, а також її недоліків та помилок.

Науковий керівник оцінює випускову роботу записом «Допускається до захисту» і ставить свій підпис, а в разі негативної оцінки – «До захисту не допускається».

Рецензування дипломного проекту спеціаліста

Завершений дипломний проект спеціаліста підлягає зовнішній рецензії. До рецензування залучаються провідні фахівці факультетів економіки і менеджменту, обліку фінансів та підприємницької діяльності НУХТ та фахівці провідних підприємств харчової промисловості на яких студенти випускники проходять переддипломну практику та є об'єктом їх досліджень. Коло наукових та фахових інтересів рецензентів має відповідати тематиці дипломного проекту спеціаліста.

Завдання рецензування – попередньо оцінити теоретико-методичний рівень підготовки студента, рівень оволодіння ним науковими методами в процесі дослідження, вміння застосувати теоретичні знання до аналізу практичної діяльності підприємств, здатність формулювати висновки і пропозиції, що мають практичне значення.

Крім того, рецензування має на меті, по-перше, допомогти автору більш досконало розібратися у вибраній ним темі та окремих питаннях, по-друге,

оцінити ступінь засвоєння ним матеріалу та вміння письмово викладати його, по-трете, дати рекомендації щодо подальшої поглибленої роботи над обраною темою дослідження.

У рецензії необхідно розглянути та оцінити:

- правильність постановки проблеми, її обґрунтованість, актуальність і значення для практики;
- вміння визначити основні питання і викладати матеріал в логічній послідовності;
- позитивні сторони та недоліки при висвітленні теми, глибину розкриття, повноту вивчення літературних джерел, вміння застосовувати теорію до практичної діяльності, навички оволодіння методологією дослідження проблем;
- практичне значення висновків і пропозицій;
- самостійність, творчий підхід студента до осмислення теоретичного і практичного матеріалу;
- мову і стилістику;
- вміння користуватися працями класиків вітчизняної та світової науки, законами України, документами Уряду, іншими нормативно-правовими актами, бібліографічними джерелами;
- оформлення науково-довідкового апарату і роботи в цілому.

В кінці рецензії за п'ятибальною системою ставиться загальна оцінка дипломного проекту. Рецензент має підписати рецензію із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, місця роботи і посади, і завірити підписом та печаткою організації.

Остаточню дипломний проект оцінюється у процесі його захисту на засіданні Державної екзаменаційної комісії (ДЕК).

7. ПІДГОТОВКА ДО ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

За місяць до початку роботи Державної екзаменаційної комісії (ДЕК) оголошують її склад і графік роботи.

Відповідальність за своєчасне виконання дипломного проекту покладається безпосередньо на студента. Студент зобов'язаний подавати дипломний проект керівнику на перевірку частинами у встановлені терміни. У разі невиконання студентом календарного графіка керівник має право винести на засідання кафедри питання щодо відрахування студента.

Закінчений дипломний проект, підписаний дипломником і керівником, подають завідувачу кафедри разом з відгуком керівника у встановлений календарним планом термін, але не пізніше ніж за 10 днів до захисту.

Після перегляду і схвалення дипломного проекту завідувачем кафедри, приймається рішення про допуск студента до захисту, про що робиться відповідний запис на титульному аркуші і на завданні до дипломного проекту.

Якщо ж завідувачем кафедри ухвалено рішення про необхідність доопрацювання, дипломний проект повертається студенту і після внесення

відповідних змін і доповнень знову подається на кафедру для остаточного розгляду.

Після схвалення дипломного проекту завідувачем кафедри вона передається для рецензування.

Після рецензування дипломного проекту завідувач кафедри направляє дипломну роботу з рецензією і відгуком керівника на державну екзаменаційну комісію (ДЕК).

Студенту-дипломнику рекомендується скласти розширені тези доповіді перед ДЕК і погодити їх з керівником роботи.

Підготовка до захисту дипломного проекту має проходити ґрунтовно й серйозно. Важливо не тільки написати високоякісну роботу, але й вміти кваліфіковано її захистити. Висока оцінка керівника і рецензента може бути знижена через поганий захист. Для успішного захисту необхідно добре підготувати доповідь, в якій сказати про те, що зроблено особисто, чим дипломник керувався при дослідженні теми, що є предметом вивчення, які методи використані при вивченні розглянутої проблеми, які нові результати досягнуті в ході дослідження, які основні висновки, що випливають з дослідження.

Доповідь не повинна бути перевантажена цифровими даними, що можуть наводитися тільки в тому випадку, якщо вони необхідні для доказу ілюстрації того чи іншого висновку.

Підготовка доповіді

Найпоширенішою структурою доповіді вважається така, що складається з трьох частин: вступу, основної частини, висновку. Кожна частина має свої особливості, які треба враховувати в процесі підготовки доповіді.

Від того, як студент-випускник розпочав доповідь, значною мірою залежить успіх виступу. Невдалий початок знижує інтерес слухачів до теми, послаблює увагу.

У вступі доповіді виділяється її тема. Далі вказуються причини вибору саме цієї теми (актуальність проблеми, значення її для конкретної аудиторії, формулюється мета доповіді, іноді коротко викладається історія питання).

Досвідчені доповідачі рекомендують розпочинати виступ з цікавого прикладу, прислів'я чи приказки, крилатого виразу тощо. У вступі також може бути використана цитата, яка змусить слухачів задуматися над словами промовця, глибше усвідомити висловлене положення.

Основна частина розпочинається з характеристики проблеми. Виділивши основний аспект проблеми, варто запропонувати слухачам перспективу обговорення (наприклад: «Подальше обговорення проблеми, на наш погляд, доцільне зосередити навколо таких основних положень 1)....; 2)....; 3).... . Перехід до обговорення кожної конкретної тези в подальшому робить доповідь чіткою, логічною і дозволяє потім перейти до висновків.

Переконливе, яскраве закінчення доповіді запам'ятовується слухачам, залишає приємне враження про неї. Тому наприкінці доповіді рекомендується повторити основну думку, підсумувати найважливіші положення. Якщо перші

слова оратора повинні завоювати увагу слухачів, то останні - покликані посилити ефект виступу.

8. ПОРЯДОК ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Порядок захисту дипломного проекту встановлюється «Положенням про державні екзаменаційні комісії».

Захист дипломного проекту проводиться на відкритому засіданні Державної екзаменаційної (кваліфікаційної) комісії за участю не менше половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії. На засіданні також можуть бути присутні всі бажаючі, задавати запитання і обговорювати дипломний проект.

Завданням ДЕК є визначення рівня теоретичної підготовки студента, його підготовленості до професійної діяльності й ухвалення рішення про можливість надання студенту-випускнику відповідної кваліфікації.

Захист дипломного проекту здійснюється перед Державною екзаменаційною комісією, яку очолює провідний фахівець з підприємств або доктор наук, професор іншого ВНЗ. До захисту допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану.

Процедура захисту встановлена така. Представник, переважно секретар ДЕК, оголошує тему роботи, що захищається, і прізвище дипломника та надає йому слово для доповіді. Після доповіді й відповідей студента на запитання членів комісії та присутніх секретар ДЕК зачитує відгук керівника роботи і рецензію на роботу, дипломник відповідає на зауваження рецензента.

Студент готує до захисту ілюстративний (графічний, роздатковий) матеріал, який складається з таблиць, схем, графіків, рисунків у вигляді роздаткового матеріалу на 10-15 сторінок. Головне призначення графічного матеріалу – детально та наочно проілюструвати ті чи інші твердження автора. До складу роздавального матеріалу повинні входити основні таблиці, рисунки, що розкривають зміст та актуальність теми дипломного проекту. В обов'язковому порядку наводять загальні відомості про об'єкт дослідження (основні техніко-економічні показники діяльності підприємства).

У своїй доповіді тривалістю до 10 хвилин дипломник має стисло сформулювати мету і завдання роботи, зупинитися на техніко-економічному обґрунтуванні запропонованих рішень, викласти основні результати, отримані під час розробки теми. Доповідь має супроводжуватися ілюстративним матеріалом чи розробленою презентацією.

Схеми, таблиці, рисунки треба розташовувати в тому порядку, в якому вони описані в роботі й згадуються в доповіді студента.

Доповідь про зміст роботи рекомендується почати зі стислого викладу завдання на роботу. Після цього, уникаючи переказу переважно відомих положень, що містяться у вступі дипломного проекту, студент повинен висвітлити основні отримані результати дослідження.

Під час доповіді дипломник, який захищає роботу, повинен звертатися до ілюстративного матеріалу. Студенту дозволяється користуватися під час доповіді складеними ним стислими тезами або записами цифрових даних, але бажано

звертатися до них якомога рідше. Тривалість доповіді повинна бути до 10 хвилин.

Загальна оцінка захищеної роботи і рішення про присвоєння студентам-випускникам кваліфікації спеціаліста з „Економіки підприємства” обговорюються та приймаються членами комісії на закритому засіданні ДЕК й оголошуються студентам, головою ДЕК, публічно, в день захисту, одразу після закінчення засідання ДЕК.

При одержанні незадовільної оцінки на захисті, не підготовлені дипломні проекти у встановлений термін, відсутності допуску до захисту дипломного проекту студенти одержують диплом бакалавра та академічну довідку про навчання в Університеті на п'ятому курсі. Дипломний проект може бути допущений до повторного захисту не раніше, ніж через рік після доробки й переробки. При цьому обов'язкове повторне проходження всієї процедури і захисту проектування.

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИПЛОМНОГО ПРОЕКТУ

Підсумкову оцінку дипломного проекту студенту виставляє Державна екзаменаційна комісія, **рішення якої є остаточним і оскарженню не підлягає.** При оцінюванні дипломного проекту члени ДЕК враховують наступні чинники:

- практичну цінність роботи;
- відповідність результатів, які досягнуті в роботі, поставленій меті і завданням;
- широту й адекватність методологічного і діагностичного апарату;
- авторські підходи до вирішення проблеми дослідження;
- рівень обґрунтування запропонованих рішень;
- особливості самостійної роботи студента;
- рівень підготовленої доповіді та ілюстративного (графічного) матеріалу до неї;
- вміння студента-дипломника лаконічно доводити результати і свої думки.

У процесі захисту членами ДЕК оцінюється глибина знань студентом проблеми, що досліджувалася, вміння вести дискусію, обґрунтовувати і відстоювати свою точку зору, чітко відповідати на поставлені питання.

Комісія звертає також увагу на якість захисту дипломного проекту. Студент потрібно стисло, послідовно й чітко викласти основні результати дослідження, аргументовано захищати свої пропозиції та погляди на проблему, володіти культурою презентації наукової праці. Крім того, враховують загальний рівень підготовки студента.

Дипломний проект до захисту не допускається у випадках, коли він поданий керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушеннями термінів, що встановлені регламентом, написана на тему, що своєчасно не була затверджена наказом ректора, виконана не самостійно, структура не відповідає вимогам, відсутнє економічне обґрунтування запропонованих заходів, недбало оформлена.

Критерії оцінки дипломного проекту наведені в табл. 1.

Критерії оцінки дипломного проекту

«Відмінно»	Дипломний проект виконано на високому рівні, містить елементи наукової новизни, має практичне значення. Висновки та пропозиції в роботі економічно обґрунтовані й логічні. Аналіз проведено із застосуванням нових методів ЕОМ, ПЕОМ. Доповідь стисла, логічна, проголошена вільно. Студент має високий середній бал. Відповів на всі запитання. Рецензії наукового керівника і зовнішнього рецензента позитивні.
«Добре»	Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру, наприклад, поверхневий теоретичний огляд літературних джерел, неповнота використання матеріалів об'єкта дослідження, мають місце окремі зауваження у рецензіях. Доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ДЕК у цілому вірні, оформлення роботи відповідає вимогам.
«Задовільно»	Згідно із змістом тема дипломного проекту в цілому розкрита, але мають місце зауваження змістовного характеру. Наприклад, відсутня чітка мета роботи, в аналітичній частині брак аналізу, розрахунків, обґрунтувань, висновки за роботою мають теоретичний характер і не є новими, рецензії містять зауваження. Не на всі запитання студент дав вірні відповіді при захисті. Є зауваження до оформлення роботи.
«Незадовільно»	Нечітко сформульована мета дипломного проекту. Відсутні логічна побудова роботи, її системність та глибина дослідження. Мають місце помилки в аналізі, оформлення роботи не відповідає вимогам. Рецензії негативні. Відповіді на запитання членів ДЕК неповні й неточні.

10. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ДИПЛОМНИХ ПРОЕКТІВ

Тематика дипломних проектів для спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства» розробляється кафедрою економіки і права у відповідності до вимог кваліфікаційної характеристики спеціаліста. Тематика дипломних проектів не є постійною, щорічно оновлюється (підлягає перегляду й уточненню). Це уточнення полягає в розширенні і доповненні тематики, виключенні тем, що втратили свою актуальність або викликають труднощі в розробці, й уведенні нових тем, висунутих практикою або пов'язаних із новими досягненнями науки і техніки.

Студент може запропонувати власну тему дослідження за умови відповідного обґрунтування доцільності її розробки. Не допускається дублювання тем випускних робіт.

Тема випускної роботи спеціаліста і науковий керівник закріплюються за студентом наказом ректора.

Основні напрями тематики дипломного проекту, що рекомендуються, пов'язані з виявленням і мобілізацією резервів і підвищення ефективності здійснення господарської діяльності та усіх пов'язаних з нею напрямків.

Студентам пропонується наступна **тематика дипломних проектів**:

1. Амортизаційна політика та її вплив на господарську діяльність підприємств.
2. Антикризове управління підприємством в ринкових умовах:
3. Бізнес-планування інноваційних проектів на підприємстві.
4. Виробнича інфраструктура підприємства та шляхи підвищення її ефективності.
5. Вплив інноваційної діяльності на конкурентоспроможність підприємства.
6. Вплив податкової політики на господарську діяльність підприємства.
7. Впровадженні та забезпечення функціонування системи управління якістю на підприємстві
8. Впровадження та забезпечення функціонування системи управління якістю на підприємстві
9. Господарські ризики на підприємстві і засоби їх мінімізації (нейтралізації).
10. Диверсифікація виробничої діяльності підприємства та її ефективність.
11. Дослідження впливу зовнішніх факторів на поведінку підприємства в ринковому середовищі.
12. Економічна безпека підприємства і шляхи запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам.
13. Економічне обґрунтування заходів проведення санації на підприємстві.
14. Економічне обґрунтування комплексу заходів з підвищення продуктивності праці.
15. Економічне обґрунтування проекту модернізації виробництва.
16. Економічне обґрунтування реструктуризації суб'єктів господарювання.
17. Економічне обґрунтування ринкової політики підприємства.

18. Економічне обґрунтування та розробка бізнес-плану підприємства
19. Ефективність використання основних засобів підприємства та резерви їх підвищення.
20. Ефективність інвестиційної діяльності та її вплив на господарську діяльність підприємства.
21. Ефективність оптимізації виробничої програми підприємства
22. Ефективність франчайзингу як інструменту інвестиційної діяльності підприємств харчової промисловості.
23. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності на підприємствах харчової промисловості.
24. Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності підприємств
25. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва.
26. Максимізація прибутковості діяльності підприємства та резерви збільшення рівня рентабельності.
27. Моделювання процесів управління мотивацією персоналу підприємства
28. Напрями підвищення конкурентоспроможності підприємств харчової промисловості.
29. Напрями прискорення обігу оборотних коштів на підприємстві.
30. Напрями удосконалення системи управління витратами на підприємстві.
31. Обґрунтування напрямів і методів запобігання банкрутству підприємства.
32. Обґрунтування необхідного обсягу і джерел фінансування виробничих інвестицій.
33. Обґрунтування пріоритетних напрямів діяльності розвитку підприємства.
34. Обґрунтування та розробка бізнес плану інвестиційного проекту на підприємствах харчової промисловості.
35. Обґрунтування шляхів виходу підприємства із кризового стану.
36. Оптимізація використання фінансових ресурсів підприємств харчової промисловості.
37. Організаційно-економічні умови забезпечення ефективного розвитку підприємства.
38. Організаційно-економічні чинники забезпечення платоспроможності підприємства.
39. Організація і оцінка управлінської діяльності на підприємстві.
40. Організація комерційної діяльності підприємства та шляхи підвищення її ефективності.
41. Організація оплати праці в сучасних умовах та шляхи її удосконалення.
42. Підвищення ефективності використання капіталу підприємства.
43. Підвищення ефективності використання трудового потенціалу підприємства.
44. Підвищення ефективності діяльності допоміжних (обслуговуваних) цехів і господарств.

45. Підвищення ефективності планування грошових потоків на підприємстві.
46. Прибутковість підприємства та стратегія її забезпечення.
47. Рентабельність підприємства та шляхи її підвищення.
48. Розробка заходів щодо підвищення ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.
49. Розробка комплексної програми ресурсозбереження на підприємстві.
50. Розробка стратегії досягнення конкурентних переваг підприємства через лідирування диференціації продукції.
51. Розробка стратегії підвищення конкурентоспроможності продукції
52. Система управління якістю як чинник підвищення конкурентоспроможності підприємства
53. Стратегічне управління персоналом підприємства в умовах ринкової економіки.
54. Удосконалення організаційної структури управління підприємством.
55. Удосконалення планування діяльності підприємства в ринкових умовах
56. Удосконалення процесу ціноутворення на підприємстві.
57. Удосконалення системи контролінгу на підприємстві.
58. Удосконалення системи управління результативністю діяльності підприємства.
59. Управлінні матеріальними ресурсами на підприємстві
60. Управління виробничим потенціалом підприємства.
61. Управління інноваційним потенціалом підприємств харчової промисловості.
62. Управління інноваціями на підприємствах харчової промисловості.
63. Управління комерційною діяльністю підприємств.
64. Управління поведінкою персоналу на підприємстві.
65. Управління рекламною діяльністю на підприємстві.
66. Управління розвитком підприємств харчової промисловості.
67. Управління товарною політикою підприємства у конкурентному середовищі.
68. Формування витрат підприємства на виробництво, реалізацію продукції та їх вплив на прибуток.
69. Формування економічної безпеки підприємств харчової промисловості.
70. Формування і використання виробничої потужності підприємства.
71. Формування іміджу підприємства та стратегія його забезпечення.
72. Формування логістичної системи на підприємствах харчової промисловості.
73. Формування оцінки вартості підприємства
74. Формування позитивного гудвілу на підприємстві.
75. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості.
76. Формування та використання прибутку на підприємстві

77. Формування та реалізація маркетингової політики підприємств харчової політики.
78. Цінова політика підприємства та її вплив на формування доходів.
79. Шляхи підвищення ефективності інтеграції підприємств харчової промисловості.
80. Шляхи зниження собівартості продукції за рахунок здійснення інноваційної діяльності на підприємстві.
81. Шляхи зниження собівартості продукції на підприємствах харчової промисловості.
82. Шляхи підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази підприємства.
83. Шляхи підвищення ефективності використання нематеріальних ресурсів підприємства.
84. Шляхи підвищення ефективності використання фінансових ресурсів підприємств харчової промисловості.
85. Шляхи підвищення ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
86. Шляхи підвищення ефективності трудової діяльності управлінського персоналу підприємства.
87. Шляхи підвищення ефективності управління підприємствами харчової промисловості.
88. Шляхи підвищення прибутковості підприємства за рахунок ефективного використання ресурсного потенціалу.
89. Шляхи підвищення ресурсного потенціалу підприємств харчової промисловості.
90. Шляхи підвищення рівня якості і конкурентоспроможності продукції.
91. Шляхи удосконалення управління конкурентоспроможністю підприємства.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. П(с)БО 2 «Баланс», затверджений наказом МФ України від 31.03.1999 р. № 87.
2. П(с)БО 3 «Звіт про фінансові результати», затверджений наказом МФ України від 31.03.1999 р. № 87.
3. П(с)БО 4 «Звіт про рух грошових коштів», затверджений наказом МФ України від 31.03.1999 р. № 87.
4. П(с)БО 5 «Звіт про власний капітал», затверджений наказом МФ України від 31.03.1999 р. №87.
5. П(с)БО 10 „Дебіторська заборгованість”, затверджений наказом МФ України від 8 жовтня 1999 р. № 237.
6. П(с)БО 12 „Фінансові інвестиції”, затверджений наказом МФ України від 26 квітня 2000 року № 91.
7. П(с)БО 15 „Дохід”, затверджений наказом МФ України від 29 листопада 1999 р. № 290.
8. П(с)БО 16 „Витрати”, затверджений наказом МФ України від 31 грудня 1999 року № 318.
9. П(с)БО 17 „Податок на прибуток”, затверджений наказом МФ України від 28 грудня 2000 р. № 353.
10. П(с)БО 31 „Фінансові витрати”, затверджений наказом МФ України від 28 квітня 2006 року № 415.
11. Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» у редакції від 22.05.1997 р. №283/97-ВР.
12. Закон України «Про податок на додану вартість» у редакції від 03.04.1997 № 168/97-ВР.
13. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у редакції від 16.07.1999 № 996-XIV.
14. Закон України „Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців” у редакції від 15.05.2003 № 755-IV.
15. Закон України „Про акціонерні товариства” у редакції від 17.09.2008 № 514-VI.

16. Закон України „Про господарські товариства” у редакції від 19.09.1991 № 1576-XII.

17. Закон України „Про першочергові заходи щодо запобігання негативним наслідкам фінансової кризи та про внесення змін до деяких законодавчих актів України” у редакції від 31.10.2008 № 639-VI

18. Закон України „Про інвестиційну діяльність” у редакції від 18.09.1991 № 1560-XII.

19. Закон України „Про інноваційну діяльність” у редакції від 04.07.2002 № 40-IV.

20. Закон України „Про державну підтримку малого підприємництва” у редакції від 19.10.2000 № 2063-III.

21. Алексеев Ігор Валентинович, Мороз Анатолій Степанович, Романів Євген Миколайович, Хома Ірина Борисівна. Фінансовий аналіз: техніка розрахунків та моделювання економічних ситуацій: Навч. посіб. / Національний ун-т «Львівська політехніка». – Л. : Бескид Біт, 2006. – 152с.

22. Базалінська О.Я. Фінансовий аналіз : теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / О.Я. Базалінська – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.

23. Бачевський Б.Є. Заблудська І.В., Решетняк О.О. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2009 – 400 с.

24. Бізнес адміністрування: магістерський курс: Підручник / За ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника, д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка та к.е.н., доц.. І.М. Сотник. – Суми : ВТД «Університетська книга», 2008. – 896 с.

25. Блонська В.І., Васильців Т.Г., Гринкевич С.С., Заярна Н.М., Качмарик Я.Д., Масленніков О.Ю., Міценко Н.Г., Маринич І.А., Яценко О.І., Економіка підприємства: теорія і практикум (за редакцією доц. Міценко Н.Г., доц. Яценко О.І.): Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія 2006», 2010. – 688 с.

26. Головка В.Г., Мінченко А.В., Шаманська З.М. Фінансово-економічна діяльність підприємств. – Київ, 2006. – 321с.

27. Економіка підприємства: підручник / за заг. та наук. ред. Г.О. Швиденко. – [вид. 4-те перероб. і доп.]. К. : КНЕУ, 2009 – 816 с.

28. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: Підручник / За ред. Проф. А.Г. Загороднього. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 487 с.

29. Коваленко Л.О., Ремньова Л.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2008. – 483 с.

30. Ковальчук І.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Знання, 2008. 679 с.

31. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник. – К.: Знання, КОО, 2008. – 378 с.

32. Костенко Т.Д., Підгора Є.О., Рижиков В.С., Панков В.А., Герасимов А.А., Ровенська В.В. Економічний аналіз і діагностика стану підприємства: Навч. посіб. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 400 с.

33. Крушельницька Ольга Володимирівна. Управління матеріальними ресурсами: Навч. посіб. / О.В. Крушельницька – К.: Кондор, 2003. – 162с.

34. Мельник Л. Г. Теоретичні аспекти оцінки ефективності діяльності підприємства. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. – 656 с.

35. Поліщук Н.В. Результативність діяльності суб'єктів господарювання: сутність, оцінка, основи регулювання – К.: 2008. – 251с.

36. Мошенський С.З. Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. / За ред. д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф. Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.

37. Ревенко Н. Г. Управління ресурсами промислових підприємств в умовах перехідного періоду: Монографія. – К.: Ред. «Бюл. ВАК», 2007. – 256 с.

38. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. – Львів: ЛБІ НБУ, 2007. – 485 с.

39. Швиданенко Генефа Олександрівна, Дмитренко Артем Іванович, Олексюк Олексій Іванович. Бізнес-діагностика підприємства: навч. посібник / Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2008. — 344с.

40. Швиданенко Г.О. Бізнес–діагностика діяльності підприємства: навч. посібник / Г.О. Швиданенко, О.І.Олексюк, А.І. Дмитренко. – К. : КНЕУ. – 2008. – 344 с.
41. Шегда В.В. Економіка підприємства: Навч. посіб. – 3-тє вид., випр. – К. : Знання-Прес, 2005. – 335с.
42. Шеремет А.Д. Комплексний аналіз хозяйственной деятельности: Учебник для вузов. – Изд. Испр. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2009. – 416 с.
43. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник. – К. : Міленіум, 2003. – 160 с.
44. Цал-Цалко Фінансовий аналіз. Підручник. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
45. Финансово-экономические расчеты с использованием EXCEL. – Харьков : Центр «Консульт», 2008. – 192 с.

ДОДАТКИ

Заява на затвердження теми дипломного проекту

Завідувачу кафедри
економіки і права
проф. Заїнчковському А.О.

студента (ки) факультету
економіки і менеджменту
денної (заочної) форми навчання
5 (6) курсу 1 групи
Прізвище, ім'я, по-батькові
моб. тел. (050) 777-77-77

ЗАЯВА

Прошу Вас затвердити мені тему дипломного проекту: «Управління інноваціями на підприємствах харчової промисловості України». Тема відповідає затвердженому кафедрою переліку дипломних проектів № 24.

дата

підпис

Зразок оформлення титульного аркуша дипломного проекту

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

кафедра економіки і права

ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ

на тему:

« _____
_____ »

Виконав(ла) студент (ка) _____ / _____ /
шифр спеціальності, прізвище, ініціали підпис

Науковий керівник _____ / _____ /
наукова ступінь, вчене звання, прізвище ініціали підпис

Завідувач кафедри _____ / _____ /
наукова ступінь, вчене звання, прізвище ініціали підпис

Київ НУХТ 20__

Зразки оформлення і перенесення на іншу сторінку таблиць

Таблиця 1

Основні показники діяльності Хлібокомбінату № __ за 2009-2010 роки

№ п/п	Показники	Роки		Приріст	
		2009	2010	Абсолютний	Відносний, %
1	2	3	4	5	6
1	Обсяги виробництва в діючих цінах, тис. грн.	90096,10	100773,60	10677,50	11,85
2	Обсяги виробництва в порівнянних цінах станом на 01.01.2010, тис. грн.,	112293,00	97740,90	-14552,10	-12,96
	- цех № 1	95654,40	93490,30	-2164,10	-2,26
	- цех № 2	16638,60	4250,60	-12388,00	-74,45
3	Повна собівартість виробленої продукції, тис. грн.	91497,20	96327,70	4830,50	5,28
4	Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	-1401,10	4445,90	5847,00	417,31
5	Витрати на 1 грн. товарної продукції, коп.	101,56	95,59	-5,97	-5,88
6	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	101048,60	126978,3	25929,70	25,66
7	Валовий прибуток, тис. грн.	21403,30	29276,80	7873,50	36,79
8	Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	96,90	3328,30	3231,40	3334,78
9	Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, тис. грн.	-2011,10	2199,30	4210,40	209,36
10	Прибуток від звичайної діяльності, тис. грн.	-2083,20	1367,60	3450,80	165,65
11	Чистий прибуток, тис. грн.	-2083,20	1367,60	3450,80	165,65
12	Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	20319,05	23370,60	3051,55	15,02
13	Середньорічний залишок оборотних активів, тис. грн.	7210,60	11314,35	4103,75	56,91
14	Середньорічна вартість нематеріальних активів, тис. грн.	27,15	28,30	1,15	4,24

продовж. табл. 1

№ п/п	Показники	Роки		Приріст	
		2008	2009	Абсолютний	Відносний, %
1	2	3	4	5	6
15	Середньооблікова чисельність персоналу основної діяльності, чол.	478,00	429,00	-49,00	-10,25
16	Рентабельність підприємства, %	-7,30	6,34	13,63	186,81
17	Рентабельність продукції, %	-1,53	4,62	6,15	401,40
18	Рентабельність продажу, %	21,18	23,06	1,88	8,85
19	Рентабельність операційної діяльності, %	0,08	2,68	2,60	3334,78
20	Фондовіддача	5,53	4,18	-1,34	-24,32
21	Фондомісткість	0,18	0,24	0,06	32,14
22	Фондорентабельність, %	-9,90	9,41	19,31	195,08
23	Коефіцієнт обертання оборотних коштів	14,01	11,22	-2,79	-19,92
24	Рентабельність оборотних активів, %	-27,89	19,44	47,33	169,69
25	Річний виробіток	234,92	227,83	-7,09	-3,02

Складено і розраховано за джерелами: фінансова звітність підприємства

Зразок оформлення рисунків

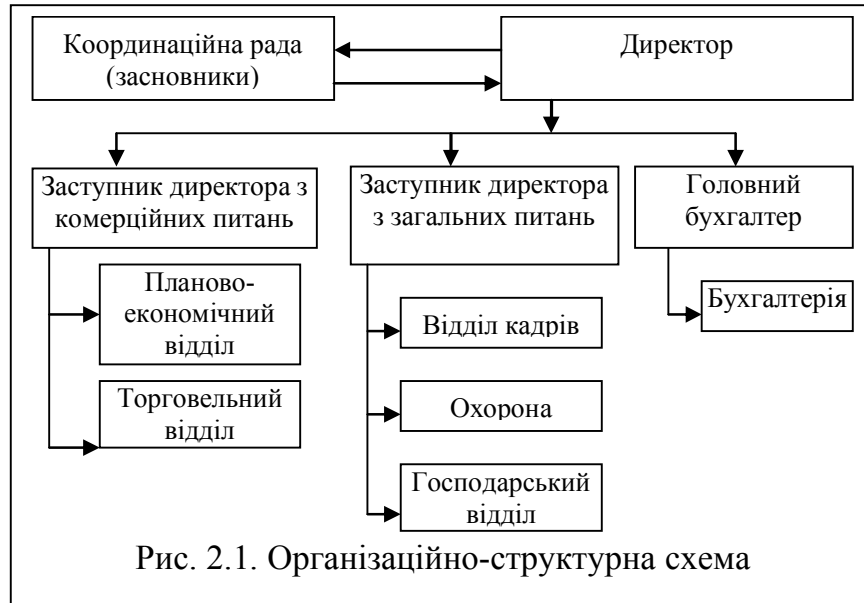

Рис. 2.1. Організаційно-структурна схема

Рис. 1. Приклад оформлення ілюстрації

Зразок оформлення діаграм

Рис. 2. Питома вага витрати від операційної діяльності у 2010 році

Зразок оформлення формул

Інтегральний економічний ефект розраховується як різниця дисконтованих грошових потоків надходжень та виплат, пов'язаних з реалізацією проекту, за весь період:

$$NPV = \sum_{t=0}^T \frac{CIF_t}{(1+E)^t} - \sum_{t=1}^T \frac{COF_t}{(1+E)^t}, \quad (3.1)$$

де CIF_t – надходження в момент часу t ; COF_t – виплати в момент часу t ; E – норматив дисконтування (критичне значення рентабельності, T – тривалість періоду.

В даному методі, значення економічного ефекту визначається вибраним для розрахунку нормативом дисконтування – показника, який використовується для приведення за фактором часу очікуваних грошових надходжень та виплат.....

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

1.1. Економічна сутність та класифікація інновацій в ринкових умовах господарювання

В наш час проблематика інновацій викликає інтерес багатьох вчених-економістів. Як у світовій, так і вітчизняній літературі є багато поглядів щодо сутності поняття „інновація”. Але не існує єдиного визначення цього терміну, існують розбіжності з ряду важливих методичних питань, тлумачення основних категорій, про що свідчить дослідження спеціальної літератури. Однією з особливостей цього поняття є широка сфера його використання – в усіх без винятку галузях економіки і в повсякденному житті. Тому конкретне тлумачення інновації залежить від методу конкретної науки, мети дослідження або просто від наших життєвих уявлень. Теоретичне дослідження категорійного апарату явищ і процесів, що є фундаментом інновацій, на основі аналізу існуючих у вітчизняній і зарубіжній літературі інноваційних концепцій і є задачею даного розділу дипломного проекту.

Мовні конструкції, які використовуються у наукових працях для виконання функції засобів зв'язку між реченнями

Мовна функція	Лексичні засоби		
Причина та її наслідок, умова та наслідок	(і) тому, тому, що		
	оскільки		
	з чого звідки	виходить	
	внаслідок		
	у результаті		
	на основі вищезазначеного, на підставі вказаного вище		
	у зв'язку з цим		
	залежно від		
	згідно з цим		
	у цьому випадку		
	за таких умов		
	у такому випадку		
	(а) якщо (ж)..., то ...		
	що	свідчить вказує говорить відповідає дає можливість дозволяє сприяє має значення і т.п.	
	Часове співвідношення та порядок викладення	спочатку, насамперед, у першу чергу	
першим наступним, попереднім		кроком	
одночасно, у той же час			
поруч з цим, поряд з таким			
попередньо, вище, раніше			
ще раз, знову			
потім, нижче, після цього			
згодом, далі, пізніше			
по-перше, по-друге і т.п.			
зараз, нині, у цей (на цей) час, до цього часу			
у минулі роки, останнім часом, останнього часу			
на закінчення, зрештою, нарешті			
Зіставлення та протиставлення	але, втім, а проте, та, однак, зрештою		
	як..., так і...; так само, як і ...		
	не тільки, але і (й)		
	порівняно з; якщо..., то...		
	на відміну, навпаки, на протигагу		
	аналогічно, таким чином, також		
	з одного боку, з іншого боку		
	у той час, як; разом з тим		

Доповнення або уточнення	також і, до того ж, при цьому, разом з тим	
	окрім більше	того
	понад	
	особливо, а надто	
Посилання на попередній або наступний вислів	тим більше, що	
	у тому разі, у випадку, тобто, а саме	
	як було	сказано
		показано
		доведено
		відзначено
		отримано
		знайдено
		встановлено
	згадано	
	виходячи з міркувань	
	як підкреслювалось, вказувалось вище	
	згідно з цим	
	відповідно до цього	
	відповідним чином	
	у зв'язку з цим, відповідно до цього	
	у зв'язку з вищевикладеним	
	цей, що розглядається, вищевказаний і т.п.	
	такий, подібний, аналогічний, відповідний, такого типу, такого виду, схожий на ...	
багато з них, один з них, деякі з них		
наступний, деякий, надалі, подальший, дальший, другий		
більшість, більша частина		
керуючись положенням		
Узагальнення, висновок	дослідженням встановлено	
	як наслідок	
	таким чином, отже	
	у результаті, у кінцевому підсумку	
	звідси, з цього	витікає
		виходить
		стає зрозумілим
		очевидно
	це	дозволяє зробити висновок
		дозволяє дійти висновку
		зводиться до такого
свідчить		
	переконує	
на закінчення, і нарешті		
Ілюстрація	наприклад; так, як приклад; для прикладу	
	прикладом може слугувати (бути)	
	такий же (наприклад)	
	у випадку, для випадку	
	про те може свідчити; що очевидно	

Введення нової інформації	розглянемо такі випадки...
	зупинимось детально на...
	основні переваги цього методу полягають у...
	деякі додаткові зауваження...
	декілька слів щодо перспектив дослідження...
	наведемо декілька прикладів

Таблиця 3

Приклади оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<p>Василій Великий. Гомілії / Василій Великий ; [пер. з давньогрец. Л. Звонська]. — Львів : Свічадо, 2006. — 307 с. — (Джерела християнського Сходу. Золотий вік патристики IV—V ст. ; № 14).</p> <p>Матюх Н. Д. Що дорожче срібла-золота / Наталія Дмитрівна Матюх. — К. : Асамблея діл. кіл : Ін-т соц. іміджмейкінгу, 2006. — 311 с. — (Ювеліри України ; т. 1).</p> <p>Шкляр В. Елементал : [роман] / Василь Шкляр. — Львів : Кальварія, 2005. — 196, [1] с. — (Першотвір).</p>
Два автори	<p>Матяш І. Б. Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. — К. : Києво-Могилян. акад., 2005. — 397, [1] с. — (Бібліотека наукового щорічника "Україна дипломатична" ; вип. 1).</p> <p>Ромовська З. В. Сімейне законодавство України / З. В. Ромовська, Ю. В. Черняк. — К. : Прецедент, 2006. — 93 с. — (Юридична бібліотека. Бібліотека адвоката) (Матеріали до складання кваліфікаційних іспитів для отримання Свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю ; вип. 11).</p>
Три автори	<p>Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р. Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. — Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. — XLIII, 265 с.</p>
Чотири автори	<p>Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф., Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. — К. : НДІ "Укراгропромпродуктивність", 2006. — 106 с. — (Бібліотека спеціаліста АПК. Економічні нормативи).</p> <p>Механізація переробної галузі агропромислового комплексу : [підруч. для учнів проф.-техн. навч. закл.] / О. В. Гвоздев, Ф. Ю. Ялпачик, Ю. П. Рогач, М. М. Сердюк. — К. : Вища освіта, 2006. — 478, [1] с. — (ПТО: Професійно-технічна освіта).</p>
П'ять і більше авторів	<p>Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницький А. В., Лушихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. — [3-е изд.]. — Х. : Гуманитар. центр, 2007. — 510 с.</p>
Без автора	<p>Історія Свято-Михайлівського Золотоверхого монастиря / [авт. тексту В. Клос]. — К. : Грані-Т, 2007. — 119 с. — (Грані світу).</p> <p>Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб.наук.праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. — Чернівці : Рута, 2007. — 310 с.</p>

<p>Багатотомний документ</p>	<p>Історія Національної академії наук України, 1941—1945 / [упоряд. Л. М. Яременко та ін.]. — К. : Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, 2007— . — (Джерела з історії науки в Україні). Ч. 2 : Додатки — 2007. — 573, [1] с. Межгосударственные стандарты : каталог в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Рубцова Е. Ю. ; ред. Иванов В. Л.]. — Львов : НТЦ "Леонорм-Стандарт", 2005— . — (Серия "Нормативная база предприятия"). Т. 1. — 2005. — 277 с.</p>
<p>Матеріали конференцій, з'їздів</p>	<p>Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників ["Молодь України і аграрна реформа"], (Харків, 11—13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. — Х. : Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. — 167 с. Матеріали ІХ з'їзду Асоціації українських банків, 30 червня 2000 р. інформ. бюл. — К. : Асоц. укр. банків, 2000. — 117 с. — (Спецвип.: 10 років АУБ). Ризикологія в економіці та підприємстві : зб. наук. праць за матеріалами міжнар. наук.-практ. конф., 27-28 берез. 2001 р. / М-во освіти і науки України, Держ. податк. адмін. України [та ін.]. — К. : КНЕУ : Акад. ДПС України, 2001. — 452 с.</p>
<p>Словники</p>	<p>Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. — К. : Європ. ун-т, 2007. — 57 с. Європейський Союз : словник-довідник / [ред.-упоряд. М. Марченко]. — 2-ге вид., оновл. — К. : К.І.С., 2006. — 138 с.</p>
<p>Законодавчі та нормативні документи</p>	<p>Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 207 с. — (Бібліотека офіційних видань). Медична статистика статистика : зб. нормат. док. / упоряд. та голов. ред. В. М. Заболотько. — К. : МНІАЦ мед. статистики : Медінформ, 2006. — 459 с. — (Нормативні директивні правові документи). Експлуатація, порядок і терміни перевірки запобіжних пристроїв посудин, апаратів і трубопроводів теплових електростанцій : СОУ-Н ЕЕ 39.501:2007. — Офіц. вид. — К. : ГРІФРЕ : М-во палива та енергетики України, 2007. — VI, 74 с. — (Нормативний документ Мінпаливенерго України. Інструкція).</p>
<p>Дисертації</p>	<p>1. Петров П.П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. — К., 2005. — 276 с.</p>
<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>1. Нгуен Ші Данг. Модулювання і прогнозування макроекономічних показників в системі підтримки прийняття рішень управління державними фінансами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.13.06 „Автоматиз. системи упр. та прогрес. інформ. технології” / Нгуен Ші Данг. — К., 2007. — 20 с.</p>
<p>Електронні ресурси</p>	<p>1. Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. „Крим-2003”) [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник — 2003. — № 4. — С. 43. — Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua/articles/2003/03klinko.htm.</p>

